

OS ACORDOS DE ADHESIÓN DE AUSTRIA, FINLANDIA E SUECIA Á UNIÓN EUROPEA E OS INTERESES ESPAÑOIS

FRANCESC GRANELL TRÍAS

Director do Task Force Ampliación da Comisión Europea

Departamento de Organización Económica Internacional
Facultade de Ciencias Económicas e Empresariais
Universidade Autónoma de Barcelona

Palabras clave: *Integración económica; Unión Europea; Negociaciones de ampliación.*

Key words: *Economic integration; European Union; Negotiations of enlargement.*

Resumo

O 1 de xaneiro de 1995, a Unión Europea (UE) viviu unha nova ampliación co ingreso de Austria, Finlandia e Suecia, despois dunhas relativamente curtas negociacións nas que tamén participou Noruega, aínda que a súa poboación decidiu por referendo que non debía ingresar na UE.

Esta nova ampliación de 12 a 15 membros coincide cunha etapa de aceleración histórica notable que se viviu tanto no ámbito mundial como no europeo e no propio ámbito comunitario. Así, nos últimos anos asistimos á fin do imperio soviético, á transformación do GATT na Organización Mundial de Comercio (OMC), a un rebrote fortísimo do fenómeno das integracións económicas rexionais (MERCASUR, NAFTA, APEC, etc.), á incorporación de certos países subdesenvolvidos ó mundo desenvolvido (ingreso de México e Corea na OCDE) e un longo etc. No ámbito comunitario, destaca o afondamento e reforzamento do proceso de integración coa transformación da Comunidade Europea na Unión Europea.

Neste panorama do mundo e de Europa, a ampliación da Comunidade supón unha modificación cuantitativa e cualitativa importante para

a Unión Europea, que afecta de forma substancial ós intereses españois, o que xustifica o activo papel que España tivo nas negociacións de ampliación.

Abstract

On first of January 1995, the European Union (EU) lived another new increase with the entry of Austria, Finland and Sweden after a relatively short negotiation period, in which Norway also participated although its population voted in a referendum not to join the EU.

This new enlargement from 12 to 15 members coincided with a time of a notorious historical acceleration which happened both at world level and at European level, and even at the Community level itself. In this way, we have witnessed the end of the Soviet Union, the transformation of GATT into the World Trade Organisation (WTO), a very strong outburst of the phenomenon of regional economic integration (MERCASUR, NAFTA, APEC, etc.), the incorporation of certain underdeveloped countries to the developed world (the entry of Mexico and Korea into the OCDE) and many other events. At Community level it must be pointed out the deepening and reinforcement of the

integration process with the transformation of the European Economic Community (EEC) into the European Union (EU).

In this world and European scene, the broadening of the Community implies an important qualitative and quantitative modification for the European Union, which affects in a substantial way Spanish interests and justifies the active role played by Spain in the negotiations of enlargement.

1. O CONTEXTO

O 1 de xaneiro de 1995, a Unión Europea (UE) viviu unha nova ampliación co ingreso de Austria, Finlandia e Suecia, que dixerón si nos respectivos referendos celebrados para aprobar os termos do Tratado e Actas de Adhesión asinadas en Corfú o 24 de xuño de 1994, despois dunhas, relativamente curtas, negociacións de ampliación, nas que tamén participou Noruega, decidindo a súa poboación —no referendo celebrado o 28 de novembro— que non debía ingresar na UE. En tal sentido, Noruega repetiu o que xa fixera en setembro de 1972, cando a súa poboación rexeitou os termos da primeira ampliación da Comunidade Europea, o que supuxo que só Gran Bretaña, Dinamarca e Irlanda se uniran a partir do 1 de xaneiro de 1973 ó que daquela era a Europa dos Seis, fundada polos tratados creadores da CECA de 1951 e da Comunidade Económica Europea e o EURATOM de 1957.

Esta ampliación supón un incremento no producto interno bruto comunitario do 6,9% e un aumento na súa poboación do 6%. Isto quere dicir que os tres países que entraron na UE son máis ricos cá media comunitaria e que a súa estructura social e institucional correspóndese con países de alto nivel, co que iso comporta respecto ó futuro da Unión e ó seu funcionamento presente.

Esta ampliación chegou ós dez anos de actividade de Jacques Delors á fronte da Comisión Europea, período no que, como é sabido, déuselle un importante impulso á integración europea, e foi tamén baixo a Comisión Delors cando se viviron os momentos finais da última ampliación da Comunidade Europea, co ingreso de España e Portugal (efectiva o 1 de xaneiro de

1986) e, así mesmo, a incorporación ó territorio comunitario dos Länder da antiga República Democrática Alemana á CE a través da súa unidade coa República Federal Alemana (a partir de outubro de 1990).

Esta nova ampliación da UE de doce a quince membros coincide, ademais, cunha etapa de aceleración histórica notable, que se viviu tanto no ámbito mundial como no europeo e mesmo no comunitario.

Nestes últimos anos o mundo viviu a fin do imperio soviético, e pasouse a unha transición rápida cara á democracia e cara ó bo governo, tanto en países do leste como en países do terceiro mundo.

Desapareceu o COMECON, o GATT transformouse na Organización Mundial de Comercio (OMC) con avances que hai uns anos parecían impensables, deixando atrás un longo período de dúbdidas proteccionistas.

En todo o mundo estamos assistindo a un remanecer fortísimo do fenómeno das integracións económicas rexionais. Pensemos en MERCOSUR, na posta en marcha da Área de Libre Comercio de América do Norte, integrando a México, Canadá e os Estados Unidos. Pensemos nos esforzos que están a face-los países ribeiráns do Pacífico por integrarse a través da APEC. Pensemos, tamén, neste fenómeno relativamente novo que é a incorporación de certos países subdesenvolvidos ó mundo desenvolvido, como é o caso do ingreso de México na OCDE, coas dificultades por todos coñecidas, así como o próximo ingreso de Corea na OCDE e mesmo a nova posición de certos países do Pacífico nas relacións mundiais.

En Europa a aceleración histórica mundial dos anos Delors tivo tamén os seus puntos destacados.

A caída do muro de Berlín en novembro do 89, a unificación monetaria alemana, con tódolos problemas que iso supuxo na elección do tipo de cambio a partir do 1 de xuño do ano 90 e a unificación política alemana que tanto repercutiu no proceso de integración europea e que "de facto" deu pé á cuarta ampliación da Unión Europea. A evolución dos países do leste cara a fórmulas democráticas, o nacemento do Banco Europeo de Reconstrucción e Desenvolvemento (BERD), que supón a primeira manifestación

dun banco onde se liga o económico e o político.

En todo este panorama do mundo e de Europa, a integración europea tiña e tivo elementos novos de modificación cuantitativa e cualitativa.

Modificación cuantitativa porque, a partir de 1986, Portugal e España se integraron na área, como agora o fixeron Austria, Finlandia e Suecia, a partir do 1 de xaneiro de 1995.

Xunto a iso, Delors invitou en 1989 ós países da Asociación Europea de Libre Comercio (EFTA) a participar dun esquema conxunto de integración cos países da Comunidade, pouco antes da caída do muro de Berlín, a través do denominado Espacio Económico Europeo (EEE), que daquela parecía razonable e que se negociou rapidamente, pero que axiña se viu superado pola realidade e que levou ó proceso de incorporación directa dalgúns dos seus membros á CE, pasando dunha forma moi breve polo devandito Espacio Económico Europeo, que só entrou en vigor o 1 de xaneiro de 1994 e polo que Austria, Finlandia e Suecia só transitaron un ano.

Modificacións cualitativas porque ó longo destes dez anos da Comisión Delors se impulsou decididamente o Mercado Único Europeo, que se constituíu en realidade o 1 de xaneiro de 1993.

Ó mesmo tempo, este decenio Delors deu lugar a un reforzamento histórico da UE: a propia transformación da CE na UE, coa entrada en vigor o 1 de novembro do ano 1993 do Tratado de Maastricht, é o seu signo máis representativo, malia as controversias e dificultades que produciu o seu proceso de ratificación, e ten a virtude de eleva-la integración europea a niveis políticos, coa introducción de piares antes non coñecidos, como son o da política exterior e de seguridade común e o de asuntos de xustiza e interior, ademais de poñe-la meta de establece-la Unión Económica e Monetaria para cando os países membros teñan posibilidades de cumpliren cos criterios de converxencia macroeconómica establecidos no propio Tratado de Maastricht.

Neste contexto, a Comunidade Europea considerou, xa antes de ser Unión Europea, que non podía quedar convertida nun espacio pechado, pois tíñalle terror á acusación de converterse nunha "fortaleza de Europa", como se repetía

continuamente antes de poñer en marcha o mercado interior de 31 de decembro de 1992 e é por isto polo que xa no Cumio Europeo que aprobou o Tratado de Maastricht en decembro de 1991 se daba a idea de que a Comunidade non era un espazo pechado, senón que tiña que estar aberta a outros países que compartisen os seus principios e a súa vontade de facer. Isto quedou recollido no artigo O do Tratado de Maastricht, onde se di claramente que a Comunidade está aberta a países europeos non membros dela que soliciten a entrada e que estean dispostos a comparti-los mesmos anhelos e as mesmas regulamentacións que teñen os outros países xa integrados na área.

2. O PROCESO DAS NEGOCIAÇÕES DE ADHESIÓN

É con esta filosofía coa que os xefes de Estado e de goberno, reunidos en Maastricht en decembro de 1991, lle encargaron á Comisión Europea a elaboración dun estudio que analizase de que maneira se tiña que proceder para ampliar la Comunidade, sen que iso menoscabara a posibilidade dunha Comunidade afondada. De acordo con este mandato, a Comisión Europea presentou no Consello Europeo de Lisboa, en xuño de 1992, un informe titulado *O reto da ampliación*, no que se poñía de manifesto que era útil e politicamente necesario que a Comunidade se ampliara, pero que se ampliara cando se convertera en Unión Europea, é dicir, cando pasara ó estadio superior de integración política e cando, ademais, a Comunidade se dotara dos recursos financeiros necesarios para ampliarlo no seu presupuesto, pasando a dispoñer dun fondo de cohesión. Era o denominado paquete financeiro "Delors II", que daría recursos financeiros para o que chamamos procesos de afondamento comunitario.

Con este espírito, o Consello Europeo de Lisboa de xuño de 1992 analizou o documento da Comisión e os xefes de Estado e de goberno dos, daquela, Doce, pensaron que era útil dar luz verde á negociación de ampliación da Unión Europea, a partir do momento no que o Tratado de Maastricht estivera ratificado e a partir do momento no que se producira o esperado reforzamento presupuestario.

A ratificación do Tratado da Unión Europea asinado en Maastricht non foi fácil. Un primeiro referendo negativo en Dinamarca e os problemas de ratificación en Gran Bretaña, así como os reparos do Tribunal Constitucional alemán deixaron, ó longo de varios meses, unha incógnita sobre o futuro da Comunidade e creouse, ademais, unha tensión moi seria respecto ó futuro de Europa. A palabra Tratado de Maastricht converteuse na bandeira contra a que loitaban os partidarios do antieuropéismo más teimoso. O Tratado de Maastricht convertendo a CE na UE só entrou, finalmente, en vigor o 1 de novembro de 1993.

Vendo, sen embargo, que se ía avanzando no proceso de ratificación de Maastricht e vista a aprobación do paquete financeiro "Delors II", o Consello Europeo de Edimburgo (decembro de 1992) decidiu que se podían abri-las negociacións para tódolos países da EFTA que solicitaran a súa integración na UE.

Naquel momento, a Comisión Europea quixera abrir negociacións con Malta, que pedira tamén a integración, pero, sen embargo, ó final non se avanzou na idea, porque con Malta había moi pouca tradición de relacións e é un país, ademais, de só 350.000 habitantes, o que poñía en primeira fila os problemas institucionais de integración de microestados que non se consideraban —de momento e ata despois da Conferencia Intergobernamental de 1996 prevista no artigo N do Tratado de Maastricht— se só se negociaba cos países da EFTA.

Tratar de facer entrar un país pequeno obrigaba a inicia-lo debate sobre o número de votos que había que darlle no Consello ou sobre se había que darlle ou non un comisario adicional, e non se quería entrar, polo momento, no debate da reforma institucional. Foi por iso polo que, finalmente, se decidiu a apertura de negociacións só cos países EFTA con candidatura presentada e que daquela eran: Austria, Finlandia e Suecia, ós que se uniría unhas semanas máis tarde Noruega (adro 1).

Isto fixose, ademais, pensando en que os países da EFTA tiveran unha negociación coa CE co fin de poñer en marcha o denominado "Espacio Económico Europeo" (EEE) e que iso faría más fácil a negociación de ampliación. O Espacio Económico Europeo, que entrou en

vigor o 1 de xaneiro do 94 —hoxe en vigor, ainda, para Islandia, Noruega e Liechtenstein—, comportaba que entre os países da CE e da EFTA asinantes do EEE existira a libre circulación de mercadorías, a libre circulación de traballadores, a liberdade de establecemento, a libre prestación de servicios e a liberdade de circulación de capitais, á vez que os países do EEE comprométianse á observancia de numerosas regras comunitarias (competencia leal, por exemplo) e dalgúns polémicas comunitarias (investigación científica, por exemplo).

Dado que os países da EFTA (agás Suiza, que non o aceptou tralo seu referendo de decembro de 1992) aceptaban estas liñas de regulamento comunitario, pensouse, como así foi, que as negociacións de ampliación poderían concluírse con rapidez.

Isto quere dicir que co Espacio Económico Europeo chegarase xa a un estadio avanzado de integración entre os países da CE e os países da EFTA, que só facía falla complementar con elementos institucionais, tales como a participación nos órganos de goberno da Unión Europea ou a participación no sistema presupostario, así como con algunhas políticas e cos novos piares políticos que incorporaba o Tratado de Maastricht. Sería, en definitiva, relativamente fácil facer avanza-la negociación.

De tódolos xeitos, as negociacións para a ampliación da CE non podían ser iguais ás negociacións que tiveran lugar para crea-lo EEE, porque no devandito Espacio Económico Europeo cada un dos países da EFTA mantiña as súas barreiras arancelarias externas, os seus contros aduaneiros, etc., e, pola contra, cando un país quere entrar na Comunidade —de acordo coa regra de ouro do Mercado Único— debe suprimi-los contros en fronteira intracomunitaria e debe asumi-lo Arancel Externo Común. Isto quería dicir que o total do acervo comunitario que tiñan que asumi-los candidatos á adhesión puido dividirse en capítulos, cunha dificultade de negociación que estaba maioritariamente asociada á súa presencia ou non no EEC.

Para o proceso negociador, o primeiro que se formulaba era en que Europa debían entra-los países da EFTA que querían entrar na UC. A decisión sobre o particular, adoptouna o propio Consello Europeo cando, primeiro en Lisboa

<i>Países</i>	<i>Solicitud de adhesión</i>	<i>Dictame da Comisión</i>	<i>Apertura negociacións de adhesión</i>	<i>Tratado de adhesión</i>	<i>Incorporación</i>
Gran Bretaña	10.05.1967	(1)	}	}	}
Dinamarca	11.05.1967	(1)	29.09.1967	30.06.1970	22.01.1972
Irlanda	11.05.1967	(1)	}	}	01.01.1973 (2)
Noruega	21.07.1967	(1)	}	}	}
Grecia	12.06.1975		29.01.1976	27.07.1976	28.05.1979
Portugal	28.03.1977		19.05.1978	17.10.1978	01.01.1981
España	28.07.1977		29.11.1978	05.02.1979	12.06.1985
Turquía	14.04.1987		14.12.1989		01.01.1986
Austria	17.07.1989		01.08.1991	01.02.1993	24.06.1994
Chipre	04.07.1990		30.06.1993		01.01.1995
Malta	16.07.1990		30.06.1993		
Suecia	01.07.1991		31.07.1992	01.02.1993	24.06.1994
Finlandia	18.03.1992		04.11.1992	01.02.1993	24.06.1994
Suiza	26.05.1992		(3)		01.01.1995
Noruega	25.11.1992		24.03.1993	05.04.1993	24.06.1994 (4)
Hungría	01.04.1994				
Polonia	08.04.1994				

(1): Antes desta houbo unha primeira solicitude, que quedou paralizada tralo veto do Xeneral De Gaulle o 14 de xaneiro de 1963; (2): Agás Noruega, que por referendo de 24 de setembro de 1972 decidiu non incorporarse; (3): Novos desenvolvimentos non esperados tralo referendo negativo sobre o EEE do 12 de decembro de 1992; (4): En referendo de 28 de novembro de 1994 a poboación norueguesa rexeitou a accesión.

Cadro 1.- Incorporacións á CE e solicitudes europeas de adhesión

(xuño de 1992) e logo en Edimburgo (novembro de 1992), decidiu que entrarían na Europa do Tratado de Maastricht e sen outras modificacións institucionais que as puramente mecánicas, consecuencia da propia ampliación. A Comisión Europea, no seu informe presentado ó Consello Europeo de Lisboa, dixera que era bo que antes de amplia-la Comunidade se modificaran as institucións, de forma que a Comunidade fora máis operativa, pero o Consello pensou que esta ampliación da Comunidade debía ser só unha ampliación cuantitativa sen modifica-las institucións, sen modifica-lo sistema de representación dos Estados no Consello de Ministros, sen modifica-las normas de nomeamento de comisarios, sen modifica-lo peso que se lle dá a cada un dos países á hora de elixir parlamentarios europeos, sen modificar, en definitiva, os principios básicos de funcionamento, nin, por suposto, o siste-

ma presupostario da CE máis alá do decidido para aplicá-lo Tratado de Maastricht (Paquete Delors II).

Isto quere dicir que se abría a Comunidade tal como era ou tal como sería cando entrara en vigor o Tratado de Maastricht.

As negociacións abríronse no mes de febreiro do 93 e o último obstáculo para a entrada en vigor do Tratado de Maastricht venceuse coa sentencia do 12 de outubro de 1993 do Tribunal Constitucional alemán de Karlsruhe que, ó sentencia-la compatibilidade dos recortes de soberanía nacional introducidos polo Tratado de Maastricht coa constitución alemana, permitiu a ratificación pola República Federal do devandito tratado creador da Unión Europea.

Isto implicou que só a partir do 1 de novembro de 1993 entrou en vigor o Tratado de Maastricht, o que supuxo que as negociacións

iniciadas en febreiro do 93 para Austria, Finlandia e Suecia e, logo, no mes de abril do 93, para Noruega, só puideron cubrir (ata novembro) aspectos do acervo comunitario non contemplados polo Tratado de Maastricht e só puideron basearse por iso, ata daquela, nos Tratados CEE, CECA e EURATOM.

O sistema de negociación foi relativamente similar ós procedementos de negociación que se fixeran para as anteriores ampliacións. Isto é, para a primeira ampliación da Comunidade co ingreso de Gran Bretaña, Dinamarca e Irlanda; para a segunda ampliación co ingreso de Grecia e para a terceira ampliación coa entrada de España e Portugal. Non foi certamente o mesmo sistema que se empregou para a cuarta ampliación da Comunidade, que foi a simple absorción dos Länder de Alemaña do Leste por Alemaña do Oeste, o que non deu lugar a proceso ningún de negociación senón a un proceso de adaptación de certos instrumentos comunitarios á realidade da Alemaña reunificada.

A única diferencia é que se adoptou un sistema de negociación rápida na que se decidiu que o Consello de Ministros de Asuntos Exteriores sería o que negociaría —en lugar dos consellos sectoriais— a diferencia da ampliación de España, por exemplo, en que, os temas agrícolas eran discutidos polos Ministros de Agricultura dos dez Estados daquela membros, o cal freaba notablemente o proceso político por razóns técnicas.

Nas primeiras negociacións de ampliación da Unión Europea só interviña o Consello de Ministros de Asuntos Exteriores, co que se foi máis rápido e se puido, efectivamente, concluí-la negociación nun período de tempo moi breve. Pensemos que simplemente con un ano e poucos días de proceso negociador chegouse ó final das negociacións e, se temos en conta que os primeiros meses foron uns meses —ata decembro de 1993— moi lentos en canto a avances, daremos conta de que o proceso foi moi rápido e que non ten comparación con anteriores negociacións. No caso de España e Portugal, as negociacións de ampliación empezaron en febreiro do 79 e acabaron en marzo do 85, o período negociador foi notablemente diferente.

Para estas negociacións dividiuse o acervo comunitario que os países candidatos tiñan que

aceptar en varias áreas. En primeiro lugar, a área do que poderíamos denominar capítulos cubertos xa polo EEE, ós que antes nos referiamos. É dicir, as catro liberdades intracomunitarias e algunhas normas comunitarias harmonizadas como dereito de sociedades, estatísticas, cuestión de protección dos consumidores, política de defensa da libre competencia e política de transportes. En definitiva, eran os once primeiros grandes capítulos da negociación, que se puideron acabar con rapidez, tendo en conta a experiencia xa existente (adro 2).

Un segundo bloque de capítulos que había que negociar eran capítulos cubertos, en parte, no Espacio Económico Europeo, pero que había que precisar máis: política social, política de medio ambiente, política enerxética e, sobre todo, agricultura e pesca.

Un terceiro bloque veu constituído polas políticas comunitarias non cubertas no Espacio Económico Europeo: a unión aduaneira, as relacións exteriores, as políticas rexionais, a fiscalidade.

O cuarto gran bloque eran as novas políticas derivadas do Tratado de Maastricht: a unión económica e monetaria, os asuntos de política exterior e de seguridade, as cuestións de xustiza e asuntos de interior.

Finalmente, había que resolve-la participación financeira e institucional dos novos países membros no conxunto da Unión Europea, así como a súa participación no Banco Europeo de Investimentos.

O sistema de negociación comportou que, en cada caso, a Comisión Europea expoñíalles ós catro novos países que solicitaran o ingreso cal era o acervo comunitario en cada sector.

Se o Estado que solicitara a adhesión estaba de acordo, simplemente aceptaba o acervo comunitario sen máis. Se os países candidatos consideraban que non podían aceptar dende o primeiro día o acervo comunitario ou querían pedir algunha salvedade ou algunha excepción, poñíanlo de manifesto e daquela negociabase qué era o que se lles podía permitir e o que non. O que estaba moi claro dende o primeiro día era que non se lles podía eximir de obrigas comunitarias con carácter permanente, pero tamén estaba claro que se podían facer amáños temporais e se podían establecer períodos transitorios para

<i>Capítulos cubertos no Tratado EEE</i>	1. Libre circulación de mercadorías 2. Libre prestación de servicios e dereito establecemento 3. Libre circulación de traballadores 4. Libre circulación capitais 5. Política de transportes 6. Política de competencia 7. Protección consumidores 8. Investigación e tecnoloxías de información 9. Educación 10. Estatísticas 11. Dereito de Sociedades
<i>Capítulos parcialmente cubertos no EEE</i>	12. Política Social 13. Medio Ambiente 14. Enerxía 15. Agricultura 16. Pesca
<i>Políticas Comunitarias non cubertas no EEE</i>	17. Unión Aduaneira 18. Relacións Exteriores 19. Fondos Estructurais 20. Política Rexional 21. Política Industrial 22. Fiscalidade
<i>Novas áreas de Maastricht</i>	23. Política Económica e Monetaria* 24. Política Exterior e de Seguridade 25. Xustiza e Asuntos de Interior Común 26. Outros preceptos do Tratado Unión Europea
<i>Capítulos de natureza xeral</i>	27. Cuestións financeiras e presupostarias 28. Institucións 29. Outros

* Área parcialmente cuberta no acervo CE pre-Maastricht polos arranxos do Sistema Monetario Europeo e outros.

Cadro 2.- División do acervo comunitario en capítulos a efectos da negociación de ampliación

que non tiveran que sufrir, dende o primeiro día, algún impacto no desexado se non estaban preparados para iso.

Todo iso comportou un proceso negociador no que o Consello de Ministros da Unión, a Comisión Europea e os Estados que solicitaran a adhesión levaron a cabo unha auténtica carreira para conseguir cumplí-lo prazo que fixara o Consello Europeo para acaba-las negociacións de adhesión e que foi o 1 de marzo de 1994.

A lóxica da fixación dessa data radicaba en que o 94 era ano de eleccións ó Parlamento Europeo e o Parlamento saínte quería dictamina-la ampliación sen que fora o novo Parlamento,

elixido a partir do 12 de xuño de 1994, o que tivera que ocuparse disto. Para poder da-lo seu dictame en tempo e forma necesitábase presentarlle os papeis ó Parlamento Europeo rápidamente, pois a última sesión do Parlamento Europeo no seu anterior formato era o día 4 de maio e había que ir moi a presa para conseguir que todo o proceso non se vira posposto un ano máis como consecuencia da nova rodaxe do Parlamento que ía saír das eleccións do 12 de xuño, e todo iso tendo en conta que había consenso e ata presa en concluír porque, paralelamente, os países do leste ían solicitar entrar na UE e non se podía confundí-los procesos, tendo en conta

o relativamente fácil que resultaba amplia-la UE cos países EFTA candidatos e o difícil que todo o mundo intúe van resulta-las futuras negociacións de incorporación á UE dos antigos países do COMECON en transformación sistémica.

Ademais, e por se isto fora pouco, os países da EFTA estaban moi interesados na preparación do que debe se-la estructura comunitaria para unha nova ampliación, cousa que só vai poder facerse despois dunha Conferencia Intergobernamental que, de acordo co artigo N do Tratado de Maastricht, se convocou para 1996 e na que si que se van establecer novos parámetros institucionais e presupostarios para facer posible novas ampliacións.

Isto quere dicir que a ampliación debía facerse rapidamente para facer posible que estes países tiveran, cando menos, un ano de rodaxe normal na vida comunitaria, ó longo do 95/96, para logo integrarse plenamente no proceso da Conferencia Intergobernamental e poder, así, acceder a esta fase nova da integración europea, a partir de finais de século.

3. OS CAPÍTULOS PROBLEMÁTICOS NAS NEGOCIACIÓNES DE AMPLIACIÓN

A "presa política" por acaba-las negociacións levou a establecer un sistema acelerado de discusión dos temas que había que tratar no ben entendido de que tódolos implicados no proceso sabían que unha vez que os "Doce" decidiran a apertura de negociacións, a ampliación sería un feito, aínda que era difícil saber cal sería o resultado dos referendos populares que se ían celebrar nos catro países candidatos á adhesión, unha vez asinado o Tratado de Accesión.

Esta cuestión foi moi importante nalgúns momentos da negociación e os candidatos tomaron certas posturas negociadoras pensando, precisamente, en convence-las súas repectivas opinións públicas de cara ós referendos. O caso más evidente a este respecto foi o de Noruega referido ó sector pesqueiro se ben, e malia tódolos esforzos negociadores, o referendo negativo do 28 de novembro só puido mostrar unha mellora favorable á incorporación á UE, que non foi suficiente malia ser, en moitos enteiros, su-

perior á que mostraran as enquisas de opinión de antes do final das negociacións de adhesión.

A partir de aquí veremos cales foron os problemas más difíciles de resolver durante a negociación para Austria, Finlandia, Suecia e Noruega, no seu camiño para se converter en Estados membros da Unión Europea, cousa que, finalmente, se logrou nos tres primeiros casos.

Os problemas más arduos foron distintos para cada un dos países candidatos á adhesión e iso motivou que os acordos de adhesión de Austria, Finlandia e Suecia, formalmente englobados nun só Tratado, presenten certas diferencias.

Para Finlandia, o problema más grave foi a agricultura, asociada á cuestión da política rexional. Finlandia é un país dunha gran extensión con moi pouca poboación, con partes de Laponia con só 2 habitantes por Km², e o goberno finlandés non quería que a aceptación da política agraria común e os prezos UE —menores que os fineses anteriores—, dende o primeiro día trala adhesión, axudara á despoboación do campo finlandés.

Finlandia ten 1.260 Km. de fronteira común con Rusia que engade, ademais, un novo parámetro xeopolítico á integración europea pero, asemade, suscita moitos problemas de seguridade, tanto militar como non militar —pensemos no medio ambiente, o problema da seguridade nuclear, etc.—, e Finlandia necesitaba que a súa poboación agrícola non se vise estimulada a abandona-lo campo, o que provocaría trastornos non só na propia agricultura senón no propio equilibrio sociorexional.

Agora ben, defende-los agricultores fineses, que estaban operando a prezos garantizados moi superiores ós xa altos prezos comunitarios, non resultaba fácil porque, dende que a Comunidade Europea é un mercado único, desapareceron as posibilidades de establecer controis en fronteira, e sen controis en fronteira non podían poñerse os mecanismos transitorios de adaptación progresiva de prezos que España e Portugal tiveron no seu día a través dun sistema de montantes compensatorios de adhesión.

Pola existencia do Mercado Interior Único a partir do 1 de xaneiro de 1993, coa desaparición de controis internos en fronteiras, era precisa a alineación directa de prezos dende a data mesma da ampliación, o cal tiña importantes

consecuencias para o nivel de rendas agrícolas en Finlandia, Austria e Noruega —se este país chegaba a integrarse—, que tiñan prezos agrícolas moito más altos cós propios prezos da Comunidade. Cunha drástica reducción de prezos (aproximadamente dun 40%), había que aceptar subvencioná-los agricultores con pagamentos complementarios. Isto foi unha batalla difícil, complicada, complexa, porque ó propio goberno finlandés, agobiado por un gran déficit presupuestario —como tódolos países da OCDE—, lle resultaba difícil aceptar ter que lles facer pagamentos directos ós seus agricultores cando ata a adhesión eran os seus consumidores os que, a través dos prezos altos, estaban subvencionando ós agricultores.

Finalmente, chegouse a soluciones que permitiron resolver este tema crucial da integración de Finlandia na Unión Europea. Contrapartida do impacto presupuestario —que comparten as finanzas finlandesas e as finanzas da UE a través do Fondo Europeo de Orientación e Garantía Agraria (FEOGA)— foi o beneficio obtido polos consumidores duns menores prezos dos produtos alimentarios trala ampliación.

Para Austria o meirande problema era o do tránsito alpino e o da protección medioambiental, evitando que os camiños que cruzan entre Italia e Alemaña ameazaran o seu medio ambiente. Por outra parte, preocupáballes que os ciudadáns doutros países comunitarios puideran comprar segundas residencias en territorios alpinos que logo non ocuparían en todo o ano e que a través disto podíase deteriora-lo medio rural. Estas dúas batallas austriacas foron duras. Respecto ó tránsito alpino, a Comunidade tivo que fazer promesas e ofertas de grandes investimentos en infraestructuras para que puidera haber unha gran liberdade de tránsito a partir do sexto ano. No tocante á cuestión das segundas residencias, a Comunidade, Austria e o resto dos países adherentes poderían poñer-las normas urbanísticas e medioambientais que quixeran, pero sempre que estas normas non fosen discriminatorias para outros ciudadáns da Unión, en liña, loxicamente, cos principios de non discriminación firmemente asentados polo Mercado Único.

No caso das negociacións con Noruega, o tema máis duro foi o do acceso ós recursos pesqueiros noruegueses por parte das flotas pesquei-

ras do resto dos países e o da xestión comunitaria dos recursos pesqueiros noruegueses. Este foi o grave problema que tamén fixo que Noruega non se incorporara á Unión Europea en 1972/73 cando o fixeron Gran Bretaña, Dinamarca e Irlanda, a pesar de que xa se chegara a asina-lo Tratado de Integración.

Lembrando o resultado negativo do referendo que os noruegueses celebraron o 24 de setembro de 1972 rexeitando o ingreso na Comunidade, precisamente para salvagarda-los seus recursos, chegouse a algunas soluciones difíciles a base de moitos esforzos por parte do resto dos países da Comunidade, acelerando, por exemplo, o ingreso de España e Portugal no Régime Xeral da Política Pesqueira Común a partir de xaneiro de 1996 e tratando de negociar con posibles terceiros países subministradores eventuais recursos pesqueiros que Noruega non quería ceder para facilita-la pesca polas flotas doutros países comunitarios.

A pesar de que algunas das soluciones retidas na negociación do capítulo pesqueiro deixaron de ter significado tralo referendo negativo de Noruega respecto á accesión —o día 28 de novembro—, a necesidade dos Doce de darles satisfacción a España e Portugal respecto de avanza-la súa integración plena na Política Pesqueira Común o 1 de xaneiro de 1996 —seis anos antes do previsto no seu Tratado de Adhesión á CE de 1985— xerou entre os Doce friccións que só puideron resolverse tras un compromiso no Consello de Ministros de Pesca da Unión Europea de decembro de 1994. A este respecto é interesante lembrar que de non chegar a tal compromiso, o goberno español recibira mandato do Parlamento español de non depositar instrumentos de ratificación da ampliación. Esta cuestión foi, por iso, o último obstáculo de cara a cumplí-lo mandato do Consello Europeo de amplia-la UE o 1 de xaneiro de 1995.

Con Suecia, os problemas máis importantes foron o de defensa do medio ambiente e o problema presupuestario. En Suecia hai unha enorme sensibilidade respecto á protección do medio ambiente e por iso os suecos dicían que non estaban dispostos a acepta-lo acervo comunitario, porque aceptalo significaba diminuí-los niveis de protección medio ambiental; a Comunidade, pola súa parte, tampouco estaba disposta a aceptar

que como consecuencia da entrada de Suecia houbera que imponer no interior da Comunidade un incremento dos estándares medioambientais, que sempre comportan maiores custos empresariais. Non tódolos países da Unión e, sobre todo, os menos desenvolvidos, consideraban isto admisible.

Con respecto á cuestión presupostaria, a gran obxección dos suecos era o carácter de fortes contribuíntes netos "per cápita" que a adopción dos mecanismos presupostarios comunitarios ía supoñerelles, co consecuente impacto no esforzo fiscal interno.

Mirando agora a negociación en perspectiva pode dicirse que tanto o tema medioambiental coma o tema presupostario constituíron fitos fundamentais no contexto global das negociacións de ampliación.

O tema medioambiental foí pola sinxela razón de que foi o primeiro gran tema pechado nas negociacións de ampliación e foi nas sesións ministeriais de decembro de 1993. Ata daquela fóranse resolvendo só cuestións menores, pero a proposta da terceira opción, que implica darse un prazo de catro anos para avaliar tecnicamente cara onde deben evolucionar-los arranxos medioambientais (mercurio en baterías, cadmio nos abonos, etc.), foi a primeira innovación novedosa no contexto negociador.

Con respecto ó tema presupostario, supuxo un fito porque foi o elemento que permitiu ligala conclusión das negociacións de adhesión na sesión maratoniana de finais de febreiro e o 1 de marzo de 1994, chegándose así a tempo de cumplí-lo prazo fixado polo Consello Europeo de Bruxelas de decembro de 1993, en orde a te-los candidatos como membros plenos da Unión Europea o 1 de xaneiro de 1995, e o prazo fixado polo Consello Europeo de Copenhaguen de xuño de 1993, para que as negociacións acabaran o 1 de marzo de 1995, o cal era un obxectivo que case que ningúén dos que protagonizámo-las negociacións de ampliación considerabamos humanamente factible nas primeiras semanas de 1994.

Suecia era o país que insistía máis en recibir un tratamento presupostario que lle permitira unha aterraxe lenta respecto do seu aporte de recursos propios ó presuposto comunitario. A Comisión non quería, en cambio, outorgarllles reximes excepcionais ós novos membros, pola sin-

xela razón de que non se producía a circunstancia que concorrera en adhesións anteriores nas que a Política Agrícola Común só se lles aplicaría ós novos países tras un período transitorio.

Decidida a Unión a que os novos membros entraran na Política Agrícola Común e nas políticas estructurais dende o primeiro momento da súa adhesión, a Comisión só aceptou conceder-lles ós novos membros algunas compensacións presupostarias por un período limitado de tempo, pola sinxela razón de que certos instrumentos da Política Agrícola Común só xerarían pagamentos ó cabo dun período de referencia trala adhesión, e porque, tamén, algunas contribucións por políticas de acompañamento no cadre do Espacio Económico Europeo quedaban sumidas no cadre presupostario global.

Ó conseguirse un acordo agro-presupostario con Suecia, a presión moral sobre Finlandia e Austria para que tamén pecharan a negociación o 1 de marzo deu froito e eses dous países flexibilizaron un pouco a postura coa que acodiron á maratoniana sesión ministerial do 1 de marzo de 1994 nos seus temas estrela: o soporte agrario-rexional no caso de Finlandia e o rexime de tránsito transalpino no caso de Austria.

Con Noruega a cita do 1 de marzo non pudo respetarse en razón do tema pesqueiro, que só pudo resolverse un par de semanas más tarde, pero, agora, é inútil referirse a iso, pois Noruega non chegou a se converter en membro da Unión debido ó seu referendo negativo do 28 de novembro.

Unha sorpresa final, que inicialmente non se esperaba, foi a falta de consenso entre os Doce para chegaren a un acordo na cuestión do número de votos necesario para alcanza-la minoría de bloqueo nas cuestións nas que a Unión non necesita a unanimidade para adoptar decisións. Neste terreo non houbo oposición dos países candidatos ás propostas de atribución de votos e representantes nas distintas institucións comunitarias unha vez ampliada a Unión, (cadro 3) pero, en cambio, as duras posturas británica e española por non modifica-lo número de votos xerrou unha discusión entre os Doce que só concluí cun acordo pactado en Ionnina o 29 de marzo de 1994 e que logo foi inmediatamente aceptado sen reparos polos países candidatos á adhesión o 30 de marzo de 1995.

Países	Poboación (millóns)	Producto Interior Bruto (mil millóns ECU)	Votos no Consello	Membros no Parlamento	Membros Comité Económico e Social e Comité Rexións
Alemaña	81,1	1.631,5	10	99	24
Bélxica	10,0	180,0	5	25	12
Dinamarca	5,1	115,5	3	16	9
España	39,1	408,4	8	64	21
Francia	57,3	1.068,6	10	87	24
Gran Bretaña	58,1	807,8	10	87	24
Grecia	10,3	76,7	5	25	12
Países Baixos	15,2	254,7	5	31	12
Irlanda	3,5	40,4	3	15	9
Italia	58,0	847,3	10	87	24
Luxemburgo	0,4	10,7	2	6	6
Portugal	9,8	72,3	5	25	12
Austria	7,9	155,5	4	21	12
Finlandia	5,0	71,7	3	16	9
Suecia	8,7	159,2	4	22	12
UE-15	370,4	5.909,3	87	626	222

FONTE: Datos de EUROSTAT e Tratado e Actas de Accesión asinadas en Corfú o 24 de xuño de 1994 e adaptadas trala non accesión de Noruega.

Cadro 3.- Países membros da Unión Europea trala súa ampliación o 01.01.1995

4. A CONCRECIÓN DOS PACTOS AMPLIATORIOS

Resoltos os temas conflictivos das negociacións de ampliación, constituíuse un grupo de redacción do Tratado e das Actas de Adhesión integrado polos Doce, os catro países candidatos, a Comisión e o Secretariado do Consello de Ministros para plasmar en forma de artigos o contido dos acordos pactados nas sesións ministeriais e de suplentes celebradas entre os Doce e os catro países candidatos.

Iso permitiu a redacción do Tratado e das Actas de Adhesión que se lle puideron entregar ó Parlamento Europeo para que este emitira os catro dictames preceptivos á candidatura de adhesión de Austria, Finlandia, Suecia e Noruega, de acordo co establecido neste sentido polo Tratado de Maastricht.

O Parlamento Europeo deu os seus catro dictames favorables o 4 de maio de 1994 por ca-

tro aplastantes maiorías e con iso puideron asinarse o Tratado, as Actas e os Documentos anexos nunha solemne sesión celebrada no contexto do Consello Europeo de Corfú, baixo presidencia grega, o 24 de xuño de 1994.

Os catro países candidatos organizaron referendos, para que os seus cidadáns se pronunciasen a favor ou en contra da eventual ratificación do seu ingreso na Unión Europea por parte dos seus respectivos Parlamentos, que obtiveron resultado favorable á adhesión nos casos de Austria (12 de xuño de 1994: 66,6% de votos a favor), Finlandia (16 de outubro de 1994: 57% de votos a favor) e Suecia (13 de novembro: 52% de votos a favor), sendo pola contra, negativo no caso de Noruega (28 de novembro: 52,5% de votos en contra).

Xunto a estes procesos, os respectivos Parlamentos nacionais dos Doce deberon proceder, pola súa parte, ás respectivas ratificacións da ampliación por cada un deles. Esa ratificación

presentou especiais dificultades nos casos de Gran Bretaña, Italia e España.

A dificultade no caso de Gran Bretaña debeuse á batalla que os euroescépticos suscitaron en relación cos compromisos sobre a minoría de bloqueo nas votacións no Consello de Ministros, que se estipularon entre os Doce polo Acordo de Ionnina de 29 de marzo de 1994. A este respecto, cabe sinalar que os novos países adherentes non puxeron obxeccións á transposición numérica cara á súa presencia nas institucións de goberno comunitario, pero que, en cambio, Gran Bretaña suscitou—xunto con España e por motivos diferentes— unha batalla para que non se aumentara despois da ampliación o número de votos requerido para formar unha minoría de bloqueo.

A dificultade para o proceso italiano de ratificación debeuse á reacción que a imposición de multas por sobrepassa-las cotas leiteiras xerou respecto do atraso na aprobación do novo réxime de recursos presupostarios propios establecidos polo Consello Europeo de Edimburgo (decembro 1992).

No caso de España, tódolos grupos parlamentarios do Congreso de Diputados obrigaron ó goberno a non oficializa-los instrumentos de ratificación da ampliación ata que o Consello de Pesca non acordara a equiparación, a partir de 1996, de España e Portugal ó réxime de acceso a augas e recursos en determinadas zonas pesqueiras, vedadas inicialmente ata o ano 2002 polo Tratado de 1985 de adhesión de ámbolos dous países á Comunidade no cadre da Política Pesqueira Común.

O referendo negativo de Noruega forzou a recompoñelo Grupo de Ampliación do Consello para redacta-las decisións de adaptación técnica das Actas de Adhesión que debían adoptarse trala negativa de adhesión dese país.

Neste sentido foi preciso que o Consello de Ministros dos Quince adoptara —por procedemento escrito e con efecto inmediato o 1 de xaneiro de 1995— catro decisións:

— A de adaptación á UE dos instrumentos relativos á adhesión dos novos Estados membros.

— A de fixación da orde de exercicio da Presidencia do Consello.

— A de non modificación do Acordo de Ionnina de 29 de marzo de 1994 sobre a adopción de decisións polo Consello por maioría cualificada.

— A de axuste do número de xuíces e avogados xerais do Tribunal de Xustiza, tendo en conta que un xuíz para cada Estado membro actual xa dá un número global impar, o cal fai inútil que un membro teña dous xuíces, como era o caso ata agora cun número par de Estados membros.

Este último exercicio resultou fácil pola maneira, estritamente de adaptación técnica, con que se enfocou e só foi necesario vence-la inicial reticencia italiana a perder un dos xuíces que, sen a negativa de adhesión de Noruega, lle corresponderían a partir do 1 de xaneiro de 1995.

5. A POSICIÓN ESPAÑOLA NAS NEGOCIACIÓNNS DE AMPLIACIÓN DA UE

Dende os primeiros momentos nos que se falou de amplia-la Comunidade Europea co acceso dalgúns dos países membros da EFTA, o Goberno español preocupouse do tema con intensidade e iso non tanto polo peso económico dos intercambios españois cos países candidatos á adhesión como polo temor que, dende o principio, existiu a que coa ampliación o centro de gravidade do que daquela era aínda a Comunidade Europea —a Unión Europea só nacería o 1 de novembro de 1993 ó entrar en vigor o Tratado de Maastricht— se desprazara cara ó norte e cara ó leste, coa correspondente alteración dos parámetros e relacións de forza que as dúas últimas ampliacións —ingreso de Grecia (1981) e Portugal e España (1986)— supuxeron.

Ó mesmo tempo existía tamén en España o temor a que o ingreso na comunidade de países membros da EFTA, que no seu día optaran por esa zona de libre comercio por non estaren interesados en asumi-los maiores recortes de soberanía que sempre supón entrar nunha unión aduaneira con vocación de ir avanzando cara á unión económica e aínda a unión política —como é o caso da CE agora UE—, diluíra conceptos de integración na liña preconizada dende

Londres, en todo contraria á preconizada desde Madrid e abertamente coincidente coa liña de afondamento na integración impulsada polo daquela Presidente da Comisión Europea, Jacques Delors.

A medida que as negociacións de ampliación foron avanzando, foise vendo que os países candidatos á adhesión aceptaban sen demasiadas reticencias todo o contido profundizadora da integración europea incorporado no Tratado de Maastricht e o goberno español foi aceptando cada vez de mellor grao a ampliación, tendo en conta ademais que, a medida que os meses ían pasando, se ía facendo más evidente que a ampliación da Unión Europea que se estaba negociendo non ía se-la última, pois os países do leste tamén querían entrar e, polo tanto, era mellor ter máis países desenvolvidos e capaces de compartir-las obrigas e cargas comunitarias que non telos.

Dende este punto de vista e malia as reticencias pesqueiras que a eventual incorporación de Noruega suscitaba, non había dúbida de que o ingreso dos catro reforzaba as finanzas da comunidade e que isto era globalmente positivo.

O propio Ministro español de Asuntos Exteriores, Javier Solana, puxo moita énfase no positivo da ampliación para España ó presentarlle o 12 de abril de 1994 o resultado das negociacións de ampliación á comisión mixta Congreso-Senado, para iniciar así o proceso de ratificación da ampliación por parte de España.

España tivo un papel activo durante as negociacións de ampliación. O ministro Javier Solana e o Secretario de Estado para as Comunidades Europeas, Carlos Westendorp, tiveron moitas intervencións nas reunións da Conferencia —celebradas no ámbito ministerial e no ámbito dos suplentes— defendendo as posicións españolas e dándose, ademais, a circunstancia de que a Comisión de Asuntos Exteriores e Seguridade do Parlamento Europeo (chamada a da-lo seu dictame conforme para a ampliación) estivo presidida por un español —Enrique Barón— e que un español —Francesc Granell— foi Director da Task Force que se creou na Comisión Europea para levar adiante as cuestións técnicas suscitadas pola prevista ampliación da Unión, pensada antes do non noruegués, de 12 a 16 membros.

Deixando á marxe estas cuestións de persoas, desde o punto de vista da substancia, os delegados españoles viron desde o principio con bos ollos que os candidatos á adhesión non formularan excesivos problemas de cara á súa futura aceptación do acervo comunitario sen derogacións permanentes, como foi de rigor, sempre, nas sucesivas ampliacións da Comunidade Europea desde a primeira, que convertera en membros a Gran Bretaña, Dinamarca e Irlanda a partir do 1 de xaneiro de 1973.

Algúns dos temas de controversia durante a negociación, como foron os monopolios de bebidas alcohólicas nos países nórdicos, a petición dos países candidatos a conserva-las súas restricións á adquisición de segundas residencias polos non nacionais, ou os problemas do transporte alpino a través de Austria, non suscitaron un vivo interese por parte de España, que non tiña as reticencias que outros Estados membros da Comunidade si tiñan ó respecto.

As posicións negociadoras españolas situáronse, máis ben, na defensa dunha serie de cuestións directamente vinculadas cos intereses das empresas españolas cara á futura configuración da Unión Europea ampliada ou na defensa dasgunhas cuestións institucionais que, de acordo coa opinión do goberno de Madrid, eran susceptibles de crear problemas respecto á posición de España no contexto da Unión Europea ampliada.

A este respecto, cómpre sinalar:

a) As duras discusións que tiveron lugar en relación coas concesións pesqueiras en favor de Noruega e co adianto ó 1 de xaneiro de 1996 —que supuxo un adianto de 6 anos, respecto ó obtido no Tratado de Adhesión de España á CE de 1985, da plena integración de España e Portugal na Política Pesqueira Común— foron solucionadas tras un difícil compromiso con Gran Bretaña no Consello de Ministros de Pesca de decembro de 1994;

b) a demanda inicial española de que a entrada de novos membros non modificase as condicións para dar paso á terceira fase da Unión Económica e Monetaria ante o temor de que os novos membros da Unión fixeran más fácil chegar á metade máis un dos membros, cumprindo cos criterios de converxencia requerida polo artigo 109 do Tratado de Maastricht;

c) a posición española, compartida por Gran Bretaña, de que a ampliación da Unión non debía facer aumentar de 23 a 27 o número de votos necesario para a minoría de bloqueo nas votacións do Consello que se adopten por maioría cualificada, co obxecto de que unha eventual defensa de intereses mediterráneos puidera efectuarse coas mesmas alianzas que ata a ampliación. Esta posición foi obxecto de longuísimos debates que obrigaron ó compromiso de Ionnina, en virtude do cal a Presidencia do Consello debe esforzarse en alcanzar consenso cando hai un número de votos negativos entre 23 e 25;

d) o desexo español de evitar que as peticións dos países candidatos á adhesión respecto da obtención do status de obxectivo 1 da Política Rexional para as súas rexións pobres creara unha enorme demanda dese tipo de soporte por parte doutras rexións doutros países europeos, tendo en conta os elevados niveis de renda dos países nórdicos e alpinos que se incorporaron á Unión Europea. A creación do obxectivo 6 para as zonas nórdicas con baixa densidade demográfica durante as negociacións de ampliación, permitiu, asemade, evitar este efecto de contaxio e establecer medidas de apoio rexional en favor das zonas menos avanzadas dos novos Estados membros;

e) a necesidade de evita-la renacionalización da Política Agraria Común polos novos Estados membros e evitar que as medidas de salvagarda contra exportacións agrarias puideran facerse efectivas contra exportacións tradicionais españolas. Esta posición respondía ás condicións creadas polo aliñamento de prezos agrícolas por parte dos novos membros a partir da data da ampliación a que obrigou a realidade do mercado interior único —en vez da solución dos montantes compensatorios, adhesión e aliñamento progresivo de prezos que se retivo en anteriores ampliacións da Comunidade— e que forzou ós novos membros a establecer medidas nacionais de apoio directo ós seus agricultores para evita-la caída de rendas que, coa reducción dos seus respectivos prezos agrícolas ó nivel comunitario, se producía. As posiciones españolas obtiveron nestes puntos satisfacción;

f) a adaptación das perspectivas financeiras evitando que co aumento do presupuesto comunitario consecuencia da ampliación, se reducise a

porcentaxe das cifras consagradas a fondos estructurais e de cohesión, dos que España é o primeiro beneficiario. Esta cuestión recibiu tamén satisfacción cando se adoptaron as novas perspectivas financeiras (1995-1999) e cando o presupuesto para 1995 se adoptou en consecuencia;

g) o interese español por evitar que a entrada de novos membros con estándares medioambientais máis elevados que os dos Doce fixera modificá-las regras comunitarias, cara a unha maior esixencia de defensa do medioambiente, co conseguinte encarecimiento de custos de adaptación para as empresas. Neste ámbito, a Comunidade non aceptou a petición dos novos candidatos de que a Comunidade ampliada elevara os seus estándares polo momento e todo quedou sometido a un proceso de análise técnica durante catro anos que non prexulga a solución final harmonizadora á que puidera chegarse.

Os debates habidos durante as negociacións de ampliación, que conduciron ó ingreso de Austria, Finlandia e Suecia, non prexulgan as preocupacións que España mostra con respecto ás futuras ampliacións da Unión Europea que deben producirse despois da Conferencia Intergobernamental que se vai iniciar en 1996.

6. CARA Á UNHA NOVA ONDADA DE AMPLIACIÓN

Chegada a bo termo a primeira ampliación da Unión Europea de doce a quince membros o 1 de xaneiro de 1995 co correspondente aumento de peso internacional da Unión Europea, é preciso dicir, sen embargo, que o proceso de ampliación non vai acabar aquí, pois hai outros países que presentaron xa formalmente as súas solicitudes de ingreso e outros van facelo en breve.

Se no Consello Europeo de Corfú quedou claro que Malta e Chipre entrarían no primeiro paquete de futuras ampliacións, a presidencia alemana (con culminación no Consello Europeo de Essen, decembro 1994) iniciou un traballo intenso para facer posible que trala Conferencia Intergobernamental de 1996 se fagan os cambios institucionais necesarios para facer compatible ampliación e profundización, e para que a Unión

Europea poida acubillar a seis membros da Europa do leste hoxe ainda difícilmente integrables por ter unha xestión macroeconómica en proceso de transformación respecto das regras do acervo comunitario: Polonia, Hungría, Romanía, Bulgaria, República Checa e República Eslovaca. A estes seis países hai, tamén, que sumarlle-las tres repúblicas bálticas (Estonia, Letonia e Lituania).

Todo o mundo coincide en afirmar que o ingreso destes países do leste na Unión resulta absolutamente necesario para lle dar estabilidade a Europa, sobre todo, se se quere que os piaraos políticos do Tratado de Maastricht adquiran carta de natureza; pero todo o mundo coincide tamén en afirmar que unha ampliación da Unión Europea ata os 25 membros vai obrigar a cambios profundos tanto de carácter institucional como de xestión das políticas comunitarias e da mecánica presupostaria para evitar que todo o edificio comunitario, que tanto costou edificar dende 1951, se veña abaxo.

Isto quere dicir que a próxima ampliación, que debe comezar despois da Conferencia Inter-gobernamental prevista para 1996, non poderá ser xa unha ampliación cuantitativa como foi a ampliación de doce a quince, senón unha ampliación que antepoña os cambios cualitativos precisos para que a Unión Europea non se dilúa.

O tema non é, sen embargo, fácil e os debates entre as distintas concepcións sobre o que debe ou pode ser a Unión Europea no futuro, con ideas como ir cara a unha Europa federal, a círculos concéntricos, a un núcleo duro, á Unión Económica e Monetaria e ó ecu, ou a posible definición dunha Política Común Exterior e de Defensa ou, mesmo o réxime lingüístico futuro, poñen de manifesto o difícil que van resultar las futuras negociacións de ampliación da Unión Europea, a diferencia do relativamente fáiseles que foron as negociacións que permitiron chegar ós acordos para a adhesión de Austria, Finlandia e Suecia á Unión Europea o 1 de xaneiro de 1995.

BIBLIOGRAFÍA

- BOURGEOIS, J.H.J. (1993): "La Comunidad Europea, la Asociación Europea de Libre Comercio y el Espacio Económico Europeo", *Foro Internacional*, Vol. XXXIII, N. 2, (abr.-jun., 1993), pp. 386-411.
- COMISIÓN DE LAS COMUNIDADES EUROPEAS (1992): "Europa y el reto de la ampliación", *Boletín de las Comunidades Europeas*, sup. 3/1992.
- GRANELL, F. (1994): "El ingreso de Austria, Finlandia, Noruega y Suecia en la Unión Europea", *Política Exterior*, Vol. VIII, N. 40, (ago.-sep., 1994), pp. 60-76.
- GRANELL, F. (1994): "La ampliación de la Unión Europea y su influencia sobre su acción política y económica hacia el tercer mundo", *Revista de Instituciones Europeas*, Vol. 21, N. 2, (may.-ago., 1994), pp. 461-479.
- GRANELL, F. (1995): "The European Union's Enlargement Negotiations with Austria, Finland, Norway and Sweden", *Journal of Common Market Studies*, Vol. 33, N. 1, (mar., 1995), pp. 117-141.
- OFICINA DE PUBLICACIONES OFICIALES DE LAS COMUNIDADES EUROPEAS (1995): "Documentos relativos a la adhesión del Reino de Noruega, de la República de Austria, de la República de Finlandia y del Reino de Suecia a la Unión Europea", *Diario Oficial de las Comunidades Europeas*, serie C, N. 241, (29/08/94).
- OFICINA DE PUBLICACIONES OFICIALES DE LAS COMUNIDADES EUROPEAS (1995): "Adaptaciones tras el no ingreso de Noruega", *Diario Oficial de las Comunidades Europeas*, serie C, N. 1, (01/01/95).
- OFICINA DE PUBLICACIONES OFICIALES DE LAS COMUNIDADES EUROPEAS (1995): "Adaptaciones tras el no ingreso de Noruega", *Diario Oficial de las Comunidades Europeas*, serie L, N. 1, (01/01/95).
- MARÍN, M. (1993): *El horizonte de la ampliación*. [Discurso pronunciado no "Encuentro EUROFORUM", El Escorial, 04/02/1993].
- SANSA, J. et al. (1995): "La primera ampliación de la Unión Europea", *Boletín Económico de Información Comercial Española*, N. 2.442, (feb., 1995).
- WESTENDORP, C. (1992): "Profundizar y ampliar la CE", en: *Los retos del 93*. Madrid: Secretaría de Estado para las Comunidades Europeas.